

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 17ης Μαΐου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 93/13/ΕΟΚ – Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές – Αρχή της ισοδυναμίας – Αρχή της αποτελεσματικότητας – Διαδικασία εκτελέσεως για την ικανοποίηση ενυπόθηκων απαιτήσεων – Καταχρηστικότητα της ρήτρας προσδιορισμού του ονομαστικού επιτοκίου για τους τόκους υπερημερίας και της ρήτρας πρόωρης λύσεως της σύμβασης λόγω καταγγελίας οι οποίες περιέχονται στη δανειακή σύμβαση – Ισχύς δεδικασμένου και απώλεια δικαιώματος – Απώλεια της δυνατότητας επίκλησης ενώπιον δικαστηρίου της καταχρηστικότητας συμβατικής ρήτρας – Εξουσία του εθνικού δικαστηρίου για αυτεπάγγελτο έλεγχο»

Στην υπόθεση C-600/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας, Ισπανία) με απόφαση της 12ης Ιουλίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Αυγούστου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

MA

κατά

Ibercaja Banco SA,

παρισταμένου του:

PO

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, Α. Arabadjiev, Κ. Jürimäe, Κ. Λυκούργο, Ε. Regan, S. Rodin (εισηγητή) και Ι. Jarukaitis, προέδρους τμημάτων, Μ. Ilešič, J.-C. Bonichot, Μ. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, Ν. Piçarra, L. S. Rossi και Α. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Ε. Tanchev

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Απριλίου 2021,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ibercaja Banco SA, εκπροσωπούμενη από τον J. Rodríguez Cárcamo και την A. M. Rodríguez Conde, abogados,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις S. Centeno Huerta και M. J. Ruiz Sánchez,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την C. Colelli και τον G. Greco, avvocati dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Baquero Cruz και N. Ruiz García καθώς και από την C. Valero,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του MA και της Ibercaja Banco SA σχετικά με αγωγή καταβολής των οφειλόμενων στο τραπεζικό ίδρυμα τόκων λόγω της μη εκτέλεσης από τους MA και ΡΟ της σύμβασης ενυπόθηκου δανείου που συνήφθη μεταξύ των εν λόγω διαδίκων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/13 αναφέρει ότι «οι δικαστικές αρχές και τα διοικητικά όργανα [των κρατών μελών] πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα ώστε να θέτουν τέρμα στην εφαρμογή των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές».
- 4 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:
«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»
- 5 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει τα εξής:
«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα,

προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.»

Το ισπανικό δίκαιο

- 6 Ο Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (νόμος 1/2000 περί κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 7ης Ιανουαρίου 2000 (BOE αριθ. 7, της 8ης Ιανουαρίου 2000, σ. 575), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης (στο εξής: LEC), προβλέπει στο άρθρο 136, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απώλεια δικαιώματος», τα εξής:

«Εάν δικονομική προθεσμία για τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης παρέλθει άπρακτη, ο διάδικος απολλύει το σχετικό δικαίωμα και η διαδικαστική πράξη δεν μπορεί πλέον να διενεργηθεί. Ο δικαστικός γραμματέας διαπιστώνει τη λήξη της προθεσμίας και διατάσσει τα αναγκαία μέτρα ή ενημερώνει το δικαστήριο προκειμένου αυτό να εκδώσει την αντίστοιχη απόφαση.»

- 7 Το άρθρο 207 του LEC ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τελειωτικές είναι οι αποφάσεις με τις οποίες περατώνονται οι δίκες στον πρώτο βαθμό, καθώς και οι αποφάσεις επί των ενδίκων μέσων που έχουν ασκηθεί κατ' αυτών.

2. Αμετάκλητες είναι οι αποφάσεις που δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο είτε επειδή δεν το προβλέπει ο νόμος είτε επειδή, μολονότι το προβλέπει, παρήλθε η εκ του νόμου προβλεπόμενη προθεσμία χωρίς κανείς από τους διαδίκους να το ασκήσει.

3. Οι αμετάκλητες αποφάσεις έχουν ισχύ δεδικασμένου και το επιληφθέν δικαστήριο δεσμεύεται σε κάθε περίπτωση από την προκρινθείσα λύση.

4. Παρελθούσης της προβλεπόμενης προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως, αυτή καθίσταται αμετάκλητη και αποκτά ισχύ δεδικασμένου, το δε επιληφθέν δικαστήριο δεσμεύεται σε κάθε περίπτωση από την προκρινθείσα λύση.»

- 8 Το άρθρο 222 του LEC έχει ως εξής:

«1. Το δεδικασμένο των αμετάκλητων αποφάσεων, είτε κάνουν δεκτή είτε απορρίπτουν την αγωγή, αποκλείει, σύμφωνα με τον νόμο, μεταγενέστερη δίκη με το ίδιο αντικείμενο.

2. Το δεδικασμένο εκτείνεται στα αιτήματα της αγωγής και της ανταγωγής, καθώς και στα σημεία στα οποία αναφέρονται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 408 του παρόντος νόμου.

Θεωρούνται νέα ανεξάρτητα πραγματικά περιστατικά, σε σχέση με τη βάση των ως άνω αιτημάτων, όσα προβάλλονται μετά την πλήρη παρέλευση των προθεσμιών για την προβολή ισχυρισμών στη δίκη στο πλαίσιο της οποίας προβλήθηκαν τα αιτήματα αυτά.

3. Το δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά των διαδίκων της δίκης επί της οποίας εκδόθηκε η σχετική απόφαση, των κληρονόμων τους και των διαδόχων τους, καθώς και των προσώπων τα οποία, χωρίς να είναι διάδικοι, έχουν δικαιώματα επί των οποίων στηρίζεται η νομιμοποίηση των διαδίκων, σύμφωνα με το άρθρο 11 του παρόντος νόμου.

[...]

4. Τα κριθέντα με ισχύ δεδικασμένου σε αμετάκλητη απόφαση που έχει περατώσει δίκη δεσμεύουν το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί μεταγενέστερη δίκη, όταν αποτελούν λογικό προαπαιτούμενο σε σχέση με το αντικείμενο της τελευταίας, εφόσον και στις δύο δίκες πρόκειται για τους ίδιους διαδίκους ή για πρόσωπα που δεσμεύονται εκ του νόμου από το δεδικασμένο.»

9 Το άρθρο 517 του LEC ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η αναγκαστική εκτέλεση πρέπει να στηρίζεται σε εκτελεστό τίτλο.

2. Εκτελεστοί τίτλοι είναι μόνον οι εξής:

1° η καταψηφιστική απόφαση που δεν υπόκειται πλέον σε ένδικο μέσο·

[...]

9° οι λοιπές δικαστικές αποφάσεις και τα λοιπά έγγραφα που ορίζονται ως εκτελεστοί τίτλοι δυνάμει του παρόντος νόμου ή οποιουδήποτε άλλου νόμου.»

10 Το άρθρο 552 του LEC έχει ως εξής:

«1. Εάν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις του νόμου προκειμένου να διαταχθεί η εκτέλεση, εκδίδει διάταξη απορριπτική της αιτήσεως εκτελέσεως.

Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν ρήτρα ενός εκ των μνημονευόμενων στο άρθρο 557, παράγραφος 1, εκτελεστών τίτλων μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. Αν εκτιμά ότι μια ρήτρα μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική, ακούει τους διαδίκους εντός δεκαπέντε ημερών. Αφού τους ακούσει, αποφάινεται εντός πέντε εργάσιμων ημερών, σύμφωνα με το άρθρο 561, παράγραφος 1, σημείο 3.

2. Μπορεί να ασκηθεί έφεση απευθείας κατά της διατάξεως περί απορρίψεως της αιτήσεως εκτελέσεως, έφεση η οποία συζητείται μόνον με τον δανειστή. Ο δανειστής μπορεί επίσης, εφόσον το επιθυμεί, να ζητήσει επανεξέταση της αιτήσεώς του από το ίδιο δικαστήριο πριν ασκήσει έφεση.

3. Όταν η διάταξη με την οποία απορρίπτεται η αίτηση εκτελέσεως καταστεί αμετάκλητη, ο δανειστής δύναται να προβάλει τα δικαιώματά του μόνο στο πλαίσιο της αντίστοιχης τακτικής διαδικασίας, αν τούτο δεν εμποδίζεται από το δεδικασμένο που παρήχθη από την αμετάκλητη απόφαση στην οποία στηρίχθηκε η αίτηση εκτελέσεως.»

11 Το άρθρο 556 του LEC, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανακοπή κατά της εκτελέσεως αποφάσεων δικαστηρίου ή δικαστικού γραμματέα ή διαιτητικών αποφάσεων ή συμφωνιών κατόπιν διαμεσολάβησης», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Εάν ο εκτελεστός τίτλος είναι καταψηφιστική δικαστική ή διαιτητική απόφαση ή συμφωνία κατόπιν διαμεσολάβησης, ο καθού η εκτέλεση, εντός δέκα ημερών από της επιδόσεως της διατάξεως με την οποία δίδεται εντολή προς εκτέλεση, μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατ' αυτής εγγράφως, προβάλλοντας εξόφληση ή συμμόρφωση προς το διατακτικό της απόφασης ή της διαιτητικής απόφασης ή προς τη συμφωνία κατόπιν διαμεσολάβησης, την οποία πρέπει να αποδεικνύει εγγράφως.

Επίσης, μπορεί να αντιτάξει ότι η αίτηση εκτελέσεως είναι εκπρόθεσμη ή ότι συνήφθησαν συμφωνίες ή συμβιβασμοί προς αποφυγή της εκτελέσεως, εφόσον οι εν λόγω συμφωνίες και συμβιβασμοί προκύπτουν από δημόσιο έγγραφο.

2. Η ανακοπή που ασκείται στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου δεν αναστέλλει την εκτέλεση.»

12 Το άρθρο 557 του LEC ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Οσάκις επισπεύδεται εκτέλεση βάσει των εκτελεστών τίτλων του άρθρου 517, παράγραφος 2, σημεία 4, 5, 6 και 7, καθώς και άλλων εγγράφων που αποτελούν εκτελεστούς τίτλους δυνάμει του άρθρου 517, παράγραφος 2, σημείο 9, ο καθού η εκτέλεση μπορεί να αντιταχθεί σε αυτήν, εντός της προθεσμίας και με τον τρόπο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο, μόνον εάν συντρέχει κάποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

7° Ο τίτλος περιέχει καταχρηστικές ρήτρες.

2. Αν ασκηθεί η ανακοπή της προηγούμενης παραγράφου, ο γραμματέας του δικαστηρίου αναστέλλει την εκτέλεση με μέτρο οργάνωσης της διαδικασίας.»

13 Το άρθρο 695 του LEC έχει ως εξής:

«1. Στις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου, η ανακοπή του καθού η εκτέλεση γίνεται δεκτή μόνον όταν στηρίζεται στους ακόλουθους λόγους:

[...]

4° στον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας η οποία αποτελεί τη βάση της εκτελέσεως ή βάσει της οποίας υπολογίστηκε το ποσό της οφειλής.

2. Όταν ασκείται ανακοπή κατά την προηγούμενη παράγραφο, ο γραμματέας του δικαστηρίου αναστέλλει την εκτέλεση και καλεί τους διαδίκους να παραστούν σε ορισμένη δικάσιμο ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο εξέδωσε τη διαταγή περί κατασχέσεως. Μεταξύ της κλητεύσεως και της εν λόγω δικάσιμου πρέπει να μεσολαβούν τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες. Κατά τη δικάσιμο αυτή, το δικαστήριο ακούει τους διαδίκους, εξετάζει τα προσκομισθέντα έγγραφα και εντός δύο ημερών εκδίδει τη σχετική απόφασή του υπό μορφή διατάξεως.

3. Η διάταξη με την οποία γίνεται δεκτή η ανακοπή που στηρίζεται στον πρώτο και στον τρίτο λόγο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου παύει την εκτέλεση· η διάταξη με την οποία γίνεται δεκτή η ανακοπή που στηρίζεται στον δεύτερο λόγο καθορίζει το ποσό για το οποίο πρέπει να συνεχιστεί η εκτέλεση.

Εάν γίνει δεκτός ο τέταρτος λόγος, διατάσσεται η παύση της εκτελέσεως εφόσον η εκτέλεση βασίζεται στη συμβατική ρήτρα. Ειδάλλως, η εκτέλεση συνεχίζεται χωρίς την εφαρμογή της καταχρηστικής ρήτρας.

4. Η απόφαση που διατάσσει την παύση της διαδικασίας εκτελέσεως ή τη μη εφαρμογή καταχρηστικής ρήτηρας ή την απόρριψη της ανακοπής για τον λόγο της παραγράφου 1, σημείο 4, του παρόντος άρθρου υπόκειται σε έφεση.

Εκτός από τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι διατάξεις επί της ανακοπής του παρόντος άρθρου δεν υπόκεινται σε κανένα ένδικο μέσο και τα αποτελέσματά τους περιορίζονται αποκλειστικώς στη διαδικασία εκτελέσεως στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκαν.»

- 14 Ο Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (νόμος 1/2013, περί μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των ενυπόθηκων οφειλετών, την αναδιάρθρωση του χρέους και το κοινωνικό μίσθωμα), της 14ης Μαΐου 2013 (BOE αριθ. 116, της 15ης Μαΐου 2013, σ. 36373, στο εξής: νόμος 1/2013), ο οποίος περιλαμβάνεται μεταξύ των νομοθετημάτων που τροποποίησαν τον LEC, εισήγαγε, μεταξύ των λόγων ανακοπής, τη δυνατότητα επίκλησης της καταχρηστικότητας συμβατικών ρητρών, τόσο στο πλαίσιο της γενικής διαδικασίας εκτέλεσης όσο και στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης προς ικανοποίηση ενυπόθηκτης απαιτήσεως. Η τέταρτη μεταβατική διάταξη του νόμου 1/2013 έχει ως εξής:

«1. Οι τροποποιήσεις που εισάγει ο παρών νόμος [στον LEC] έχουν εφαρμογή στις εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του, διαδικασίες εκτελέσεως αποκλειστικά σε σχέση με τις πράξεις εκτελέσεως που δεν έχουν ακόμη διενεργηθεί.

2. Εν πάση περιπτώσει, στις εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, διαδικασίες εκτελέσεως ως προς τις οποίες έχει παρέλθει η προθεσμία των δέκα ημερών που προβλέπει το άρθρο 556, παράγραφος 1, [του LEC] για την άσκηση ανακοπής, τάσσεται στους καθών η εκτέλεση αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός για την άσκηση έκτακτης ανακοπής στηριζόμενης στους λόγους ανακοπής που προσετέθησαν στην παράγραφο 1, σημείο 7, του άρθρου 557 και στην παράγραφο 1, σημείο 4, του άρθρου 695 [του LEC].

Η αποκλειστική προθεσμία του ενός μηνός άρχεται την επομένη της θέσεως σε ισχύ του παρόντος νόμου και η άσκηση της ανακοπής από τους καθών η εκτέλεση έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της διαδικασίας έως την έκδοση αποφάσεως επί της ανακοπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 558 επ. και 695 [του LEC].

Η παρούσα μεταβατική διάταξη καταλαμβάνει κάθε διαδικασία εκτελέσεως που δεν έχει περατωθεί με την περιέλευση του ακινήτου στην κατοχή υπερθεματιστή σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 675 [του LEC].

3. Ομοίως, στις εκκρεμείς διαδικασίες εκτελέσεως ως προς τις οποίες η προβλεπόμενη στο άρθρο 556, παράγραφος 1, [του LEC] προθεσμία των δέκα ημερών για την άσκηση της ανακοπής είχε ήδη αρχίσει να τρέχει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, τάσσεται στους καθών η εκτέλεση η αυτή αποκλειστική προθεσμία του ενός μηνός που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο για την άσκηση ανακοπής στηριζόμενης σε οιονδήποτε από τους προβλεπόμενους στα άρθρα 557 και 695 [του LEC] λόγους ανακοπής.

4. Η δημοσίευση της παρούσας διατάξεως νόμου επέχει θέση πλήρους και έγκυρης γνωστοποίησης για τους σκοπούς της επιδόσεως και του υπολογισμού των προβλεπόμενων στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου προθεσμιών, ουδόλως απαιτείται δε η έκδοση ρητής σχετικής αποφάσεως. [...]»

- 15 Ο Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (νόμος 5/2019, περί συμβάσεων στεγαστικού δανείου), της 15ης Μαρτίου 2019 (BOE αριθ. 65, της 16ης Μαρτίου 2019, σ. 26329), περιλαμβάνει μια τρίτη μεταβατική διάταξη, σχετικά με το ειδικό καθεστώς των εκκρεμών κατά την έναρξη ισχύος του νόμου 1/2013 διαδικασιών εκτέλεσης. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, οι καθών στις διαδικασίες εκτελέσεως που εκκρεμούσαν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου 5/2019, στις οποίες η προβλεπόμενη στο άρθρο 556, παράγραφος 1, του LEC δεκαήμερη προθεσμία ανακοπής είχε εκπνεύσει κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου 1/2013, διαθέτουν νέα προθεσμία δέκα ημερών για την άσκηση έκτακτης ανακοπής στηριζόμενης στην ύπαρξη καταχρηστικών ρητρών. Το δικαίωμα που απονέμει κατ' αυτόν τον τρόπο η εν λόγω μεταβατική διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις διαδικασίες εκτελέσεως οι οποίες δεν περατώθηκαν με την περιέλευση του ακινήτου στην κατοχή του υπερθεματιστή, υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι ο δικαστής δεν έχει ήδη εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της σύμβασης.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Με συμβολαιογραφική πράξη της 6ης Μαΐου 2005, η Ibercaja Banco χορήγησε στους ΡΟ και ΜΑ ενυπόθηκο δάνειο ύψους 198 400 ευρώ, αποπληρωτέο πριν από τις 31 Μαΐου 2040. Προς εξασφάλιση του δανείου συστάθηκε υποθήκη επί μονοκατοικίας της οποίας η αξία εκτιμήθηκε σε 299 290 ευρώ.
- 17 Το δάνειο συνήφθη με σταθερό ετήσιο επιτόκιο 2,75 % για το διάστημα έως τις 30 Νοεμβρίου 2005, κατόπιν δε με κυμαινόμενο επιτόκιο από την ημερομηνία εκείνη και μέχρι τη λήξη της σύμβασης. Σύμφωνα με τη ρήτρα 3bis της σύμβασης, το κυμαινόμενο επιτόκιο προέκυπτε από την πρόσθεση του σταθερού περιθωρίου ή της σταθερής διαφοράς στο επιτόκιο αναφοράς και καθοριζόταν για όλη τη διάρκεια της σύμβασης σε 0,95 μονάδες ή λιγότερο αν πληρούνταν οι συνομολογηθείσες αντικειμενικές προϋποθέσεις σύνδεσης. Εν πάση περιπτώσει, συμφωνήθηκε ότι η ελάχιστη διαφορά επιτοκίου που θα εφαρμοζόταν επί του επιτοκίου αναφοράς θα ανερχόταν σε 0,50 % (στο εξής: ρήτρα περί ελάχιστου επιτοκίου). Το προβλεπόμενο στη ρήτρα 6 της εν λόγω σύμβασης ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο των τόκων υπερημερίας καθορίστηκε σε 19 % (στο εξής: ρήτρα περί τόκων υπερημερίας). Η δε ρήτρα 6bis της σύμβασης προέβλεπε ότι το τραπεζικό ίδρυμα μπορούσε να αξιώσει το σύνολο του ποσού του δανείου σε περίπτωση μη καταβολής οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού (στο εξής: ρήτρα πρόωρης λύσεως της σύμβασης λόγω καταγγελίας).
- 18 Κατόπιν της μη καταβολής εκ μέρους των ΜΑ και ΡΟ του ποσού των μηνιαίων δόσεων αποπληρωμής για το διάστημα μεταξύ 31 Μαΐου και 31 Οκτωβρίου 2014, η Ibercaja Banco υπέβαλε, στις 30 Δεκεμβρίου 2014, αίτηση εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως. Η απαίτησή της ανερχόταν σε ποσό 164 676,53 ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε στο κεφάλαιο και τους τόκους τα οποία, την 5η Νοεμβρίου 2014, ήταν ληξιπρόθεσμα και δεν είχαν καταβληθεί, προσαυξημένο κατά το ποσό των 49 402 ευρώ, το οποίο υπολογίστηκε προσωρινά, με την επιφύλαξη μεταγενέστερης προσαρμογής των τόκων υπερημερίας, βάσει ετήσιου ονομαστικού επιτοκίου 12 % από το κλείσιμο του λογαριασμού στις 5 Νοεμβρίου 2014 και μέχρι πλήρους εξοφλήσεως.
- 19 Στις 26 Ιανουαρίου 2015 εξεδόθη διάταξη περί εκτελέσεως του ενυπόθηκου τίτλου που κατείχε η Ibercaja Banco, με την οποία το αρμόδιο δικαστήριο επέτρεψε την κατάσχεση εις βάρος των ΜΑ και ΡΟ για το ζητούμενο ποσό, τους διέταξε να καταβάλουν το ποσό αυτό και τους έταξε προθεσμία 10 ημερών για να ασκήσουν ανακοπή κατά της εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 695

του LEC. Την ίδια ημέρα, ο δικαστικός γραμματέας παρήγγειλε από το Registro de la propiedad (κτηματολόγιο, Ισπανία) τη διαβίβαση πιστοποιητικού ιδιοκτησίας και λοιπών εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί του ακινήτου, καθώς και πιστοποιητικού σχετικά με την ύπαρξη υποθήκης υπέρ της Ibercaja Banco.

- 20 Η εν λόγω διάταξη και η εν λόγω παραγγελία επιδόθηκαν στους MA και PO, αντιστοίχως, στις 9 Φεβρουαρίου 2015 και στις 18 Φεβρουαρίου 2015.
- 21 Κατόπιν του θανάτου του PO, οι κληρονόμοι του, SP και JK, αναγνωρίστηκαν ως διάδικοι με διάταξη της 9ης Ιουνίου 2016.
- 22 Με διάταξη της 28ης Ιουνίου 2016, εκδοθείσα κατόπιν αιτήσεως της Ibercaja Banco, το δικαστήριο της εκτέλεσης επιμελήθηκε τη διενέργεια πλειστηριασμού για το ενυπόθηκο ακίνητο, στο πλαίσιο του οποίου κανείς δεν υπέβαλε προσφορά. Η Ibercaja Banco ζήτησε να της κατακυρωθεί το ακίνητο έναντι ποσού 179 574 ευρώ, δηλώνοντας ότι σκόπευε να μεταβιβάσει τα δικαιώματα κτήσεως του ακινήτου στη Residencial Murillo SA, με τη συναίνεσή της. Η Ibercaja Banco προσκόμισε απόδειξη κατάθεσης του προαναφερθέντος ποσού, το οποίο ήταν ίσο με εκπλειστηρίασμα.
- 23 Στις 25 Οκτωβρίου 2016 η Ibercaja Banco ζήτησε την πληρωμή των εξόδων, υπολογιζόμενων σε 2 888,19 ευρώ, καθώς και των τόκων, οι οποίοι υπολογίστηκαν σε ποσό 32 538,28 ευρώ με την εφαρμογή επιτοκίου 12 % σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 1/2013. Η αίτηση αυτή κοινοποιήθηκε στον καθού η εκτέλεση.
- 24 Στις 9 Νοεμβρίου 2016 ο MA αντιτάχθηκε εγγράφως στο αίτημα καταβολής τόκων, επικαλούμενος την καταχρηστικότητα της ρήτρας περί τόκων υπερημερίας και της ρήτρας περί ελάχιστου επιτοκίου.
- 25 Με διάταξη της 8ης Μαρτίου 2017, το Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Zaragoza (πρωτοδικείο υπ' αριθ. 2 της Σαραγόσας, Ισπανία), εκτιμώντας ότι η ρήτρα πρόωρης λύσεως της σύμβασης λόγω καταγγελίας ήταν πιθανό να είναι καταχρηστική, αποφάσισε, στο πλαίσιο μέτρου οργάνωσης της διαδικασίας, να εξετάσει την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα των ρητρών του εκτελεστού τίτλου. Έθεσε στους διαδίκους προθεσμία δεκαπέντε ημερών προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος καθώς και επί του ενδεχομένου αναστολής της διαδικασίας.
- 26 Η Ibercaja Banco αντιτάχθηκε στην αναστολή της διαδικασίας ισχυριζόμενη ότι δεν μπορούσε πλέον να διαπιστωθεί τυχόν καταχρηστικότητα των ρητρών της σύμβασης, δεδομένου ότι τα δικαιώματα που συνδέονταν με την κατακύρωση του ακινήτου είχαν μεταβιβαστεί και τα έξοδα είχαν υπολογισθεί. Η Ibercaja Banco υπενθύμισε ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν είχε ζητήσει την καταβολή των τόκων υπερημερίας βάσει επιτοκίου 19 % και ότι όταν έγινε η εκκαθάριση του λογαριασμού δεν είχαν καταβληθεί πλείονες δόσεις.
- 27 Με διάταξη της 20ής Νοεμβρίου 2017, το Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Zaragoza (πρωτοδικείο υπ' αριθ. 2 της Σαραγόσας) διαπίστωσε την καταχρηστικότητα της ρήτρας πρόωρης λύσεως της σύμβασης λόγω καταγγελίας και διέταξε την παύση της διαδικασίας εκτέλεσης, χωρίς καταλογισμό εξόδων. Κατά της διατάξεως αυτής η Ibercaja Banco άσκησε έφεση ενώπιον του Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείου Σαραγόσας, Ισπανία).

- 28 Με διάταξη της 28ης Μαρτίου 2018, το εφετείο μεταρρύθμισε τη διάταξη της 20ής Νοεμβρίου 2017 και διέταξε τη συνέχιση της διαδικασίας εκτέλεσης με την αιτιολογία ότι δεν ήταν πλέον δυνατή η εξέταση της καταχρηστικότητας των ρητρών της δανειακής σύμβασης, διότι η σύμβαση αυτή είχε αναπτύξει τα αποτελέσματά της, η εκτέλεση της ενυπόθηκης ασφάλειας είχε ολοκληρωθεί και το δικαίωμα κυριότητας είχε μεταβιβαστεί. Συνεπώς, το εφετείο στηρίχθηκε στην αρχή της ασφάλειας δικαίου ως προς τις ήδη υφιστάμενες σχέσεις κυριότητας.
- 29 Με διάταξη της 31ης Ιουλίου 2018, το Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Zaragoza (πρωτοδικείο υπ' αριθ. 2 της Σαραγόσας) απέρριψε τις αντιρρήσεις κατά του υπολογισμού των τόκων και, ως εκ τούτου, επικύρωσε τον υπολογισμό τους στο ποσό των 32 389,89 ευρώ με το σκεπτικό ότι η διαδικασία είχε κινηθεί μετά τη θέσπιση του νόμου 1/2013 χωρίς να ασκηθεί ανακοπή, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται πλέον η εξέταση της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των ρητρών λόγω του δεδικασμένου που παρήχθη με τη διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2015.
- 30 Ο ΜΑ άσκησε έφεση κατά της διατάξεως αυτής ενώπιον του Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείου Σαραγόσας).
- 31 Το δικαστήριο αυτό εκθέτει ότι, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του ισπανικού δικαίου που διέπουν τη διαδικασία εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, ο δικαστής οφείλει, κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 552 του LEC, την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα των ρητρών που περιέχονται στη σύμβαση ενυπόθηκου δανείου βάσει της οποίας εκδόθηκε η διαταγή εκτελέσεως. Πρόκειται για εξέταση η οποία ενέχει αρνητικής φύσεως εκτίμηση, υπό την έννοια ότι ο δικαστής παρέχει, με τη διάταξη που επιτρέπει την εκτέλεση για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, ρητή αιτιολόγηση μόνον όσον αφορά τις ρήτρες που κρίθηκαν καταχρηστικές. Συνακόλουθα, τα εθνικά δικαστήρια δεν δύνανται να εξετάσουν ενδεχόμενη καταχρηστικότητα των ρητρών σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας και, ομοίως, ο καταναλωτής, εάν δεν έχει ασκήσει ανακοπή κατά της εκτελέσεως εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, δεν δύναται να προβάλει την καταχρηστικότητα αυτή στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας ή στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαγνωστικής δίκης. Επομένως, τίθεται το ζήτημα αν οι εν λόγω δικονομικοί όροι είναι σύμφωνοι προς το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 και προς την αρχή της αποτελεσματικότητας.
- 32 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται από ποιο χρονικό σημείο αποκλείεται, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, η εξέταση της καταχρηστικότητας συμβατικών ρητρών, είτε αυτή διενεργείται από το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του καθού η εκτέλεση. Πιο συγκεκριμένα, τίθεται το ζήτημα αν η εν λόγω διαδικασία περατώνεται με την άσκηση της ενυπόθηκης απαίτησης, την πώληση του ενυπόθηκου ακινήτου και τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων κυριότητας επ' αυτού ή αν, αντιθέτως, εξακολουθεί να υφίσταται μετά τη μεταβίβαση της κυριότητας, οπότε παραμένει δυνατή η εξέταση της καταχρηστικότητας συμβατικών ρητρών μέχρι την έξωση του οφειλέτη από το ακίνητο, όπερ θα μπορούσε να συνεπάγεται την ακύρωση της διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως ή να επηρεάσει τους όρους υπό τους οποίους πραγματοποιήθηκε η κατακύρωση του ακινήτου.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συνάδει προς την προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου αρχή της αποτελεσματικότητας, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, εσωτερική νομοθεσία από την οποία προκύπτει ότι, εάν ορισμένη καταχρηστική ρήτρα υποβλήθηκε επιτυχώς στον αρχικό αυτεπάγγελτο δικαστικό έλεγχο κατά την έκδοση διαταγής εκτελέσεως, ήτοι τον αρνητικό έλεγχο του κύρους των συμβατικών ρητρών, ο έλεγχος αυτός εμποδίζει μεταγενέστερα το ίδιο δικαστήριο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την καταχρηστικότητα της εν λόγω ρήτρας, όταν τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία υφίσταντο ήδη εξαρχής, ακόμη και αν στο πλαίσιο του αρχικού αυτού ελέγχου δεν διατυπώθηκε, ούτε στο διατακτικό ούτε στο σκεπτικό της σχετικής αποφάσεως, καμία κρίση όσον αφορά το κύρος των συμβατικών ρητρών;
- 2) Περαιτέρω, μπορεί ο καθού η εκτέλεση ο οποίος, καίτοι υφίσταντο ήδη τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που προσδιορίζουν την καταχρηστικότητα ρήτρας σε σύμβαση που συνάπτεται με καταναλωτές, δεν προέβαλε την εν λόγω καταχρηστικότητα στο πλαίσιο της ανακοπής που προβλέπει προς τούτο ο νόμος, να ασκήσει, μετά την έκδοση αποφάσεως επί της ανακοπής αυτής, νέα ανακοπή, με την οποία προβάλλει την καταχρηστικότητα μίας ή περισσότερων άλλων ρητρών, ενώ μπορούσε να προβάλει την καταχρηστικότητά τους εξαρχής στην προβλεπόμενη από τον νόμο τακτική διαδικασία; Επέρχεται, εν τέλει, απώλεια δικαιώματος η οποία εμποδίζει τον καταναλωτή να προβάλει εκ νέου την καταχρηστικότητα άλλης ρήτρας στην ίδια διαδικασία εκτελέσεως, ακόμη δε και σε μεταγενέστερη διαγνωστική δίκη;
- 3) Τρίτον, σε περίπτωση που κριθεί ότι συνάδει προς την οδηγία 93/13 το ότι ο καθού η εκτέλεση δεν δύναται να ασκήσει δεύτερη ή περαιτέρω ανακοπή για να προβάλει την καταχρηστικότητα ρήτρας την οποία μπορούσε να προβάλει προηγουμένως, δεδομένου ότι είχαν ήδη προσδιοριστεί τα αναγκαία προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, μπορεί η περίπτωση αυτή να αποτελέσει τη βάση ώστε το δικαστήριο, έχοντας ενημερωθεί για την ως άνω καταχρηστικότητα, να ασκήσει τη δυνατότητά του αυτεπάγγελτου ελέγχου;
- 4) Τέταρτον, μετά την έγκριση του αποτελέσματος του πλειστηριασμού, την κατακύρωση του ακινήτου, ενδεχομένως υπέρ του ίδιου του πιστωτή, και την κατά κυριότητα μεταβίβαση του ακινήτου επί του οποίου είχε συσταθεί η ασφάλεια, συνάδει προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία κατά την οποία, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την επίτευξη του επιδιωκόμενου από αυτήν σκοπού, ήτοι της άσκησης της ενυπόθηκης απαίτησης, επιτρέπεται η εκ νέου άσκηση ανακοπής από τον οφειλέτη με αίτημα την κήρυξη ως άκυρης, λόγω καταχρηστικότητας, ορισμένης ρήτρας με επιπτώσεις στη διαδικασία εκτελέσεως, ή είναι δυνατόν, μετά την ως άνω μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου, ενδεχομένως υπέρ του ίδιου του πιστωτή, και τη σχετική καταχώριση στο κτηματολόγιο, να πραγματοποιηθεί αυτεπαγγέλτως έλεγχος ο οποίος επάγεται την ακύρωση της διαδικασίας εκτελέσεως στο σύνολό της ή ασκεί επιρροή στα καλυπτόμενα από την ενυπόθηκη ασφάλεια ποσά, επηρεάζοντας ενδεχομένως τις συνθήκες διεξαγωγής του πλειστηριασμού;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 34 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία, λόγω των αποτελεσμάτων του δεδικασμένου και της παρέλευσης της προθεσμίας ασκήσεως ανακοπής, δεν επιτρέπει ούτε στον δικαστή να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως ούτε στον καταναλωτή, μετά τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής, να επικαλεστεί την καταχρηστικότητα των εν λόγω ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης ή στο πλαίσιο επακόλουθης διαγνωστικής δίκης, στην περίπτωση που οι επίμαχες ρήτρες έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυτεπάγγελτης εξέτασης της ενδεχόμενης καταχρηστικότητάς τους από τον δικαστή κατά την κίνηση της διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, αλλά η δικαστική απόφαση η οποία επέτρεψε την εκτέλεση για την ικανοποίηση της ενυπόθηκης απαιτήσεως δεν περιέχει καμία αιτιολογία, έστω και συνοπτική, από την οποία να προκύπτει ότι διενεργήθηκε πράγματι η εξέταση αυτή ούτε αναφέρει ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη ο δικαστής κατόπιν της εν λόγω εξέτασης δεν θα μπορεί πλέον να προσβληθεί εφόσον δεν ασκηθεί ανακοπή εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.
- 35 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το σύστημα προστασίας που θεσπίζει η οδηγία 93/13 βασίζεται στην αντίληψη ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε ασθενέστερη θέση έναντι του επαγγελματία, τόσο ως προς τη δυνατότητα διαπραγματεύσεως όσο και ως προς το επίπεδο της πληροφόρησης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Ακριβώς λόγω της ασθενέστερης θέσης στην οποία βρίσκονται οι καταναλωτές, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας προβλέπει ότι αυτοί δεν δεσμεύονται από τις καταχρηστικές ρήτρες. Πρόκειται για διάταξη αναγκαστικού δικαίου η οποία έχει ως σκοπό να αντικαταστήσει την τυπική ισορροπία που εισάγει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με μια ουσιαστική ισορροπία, ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/13 και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να επανορθώνει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία έλλειψη ισορροπίας, εφόσον έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία (αποφάσεις της 14ης Μαρτίου 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία· της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ., C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 58, καθώς και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 43).
- 38 Επιπλέον, η οδηγία 93/13 επιβάλλει στα κράτη μέλη, όπως προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με την εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της, να προβλέπουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση των

καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από επαγγελματίες με καταναλωτές (απόφαση της 26ης Ιουνίου 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 39 Μολονότι το Δικαστήριο έχει κατά τα ως άνω προσδιορίσει, επανειλημμένως και λαμβάνοντας υπόψη τις επιταγές του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 τον τρόπο με τον οποίο το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων που οι καταναλωτές αντλούν από την οδηγία αυτή, εντούτοις το δίκαιο της Ένωσης δεν εναρμονίζει καταρχήν τις διαδικασίες εξετάσεως του τυχόν καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας και, κατά συνέπεια, οι διαδικασίες αυτές εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών, κατ' εφαρμογήν της αρχής της δικονομικής αυτονομίας τους, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που διέπουν παρόμοιες καταστάσεις υποκείμενες στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Ιουνίου 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, σκέψεις 45 και 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 40 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να καθοριστεί αν οι ως άνω διατάξεις επιβάλλουν στον δικαστή της εκτέλεσης να εξετάζει τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών, παρά τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες για την εφαρμογή της αρχής του δεδουλευμένου σε σχέση με δικαστική απόφαση η οποία δεν διαλαμβάνει ρητώς την εξέταση του ζητήματος αυτού.
- 41 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί η σημασία που έχει τόσο στην ενωσιακή έννομη τάξη όσο και στις εθνικές έννομες τάξεις η αρχή του δεδουλευμένου. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει αποφασίσει ότι, προς διασφάλιση τόσο της σταθερότητας του δικαίου και των εννόμων σχέσεων όσο και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, επιβάλλεται να μην μπορεί να τεθεί ζήτημα κύρους των δικαστικών αποφάσεων οι οποίες έχουν καταστεί αμετάκλητες μετά την εξάντληση των διαθέσιμων ένδικων μέσων ή μετά την εκπνοή των προθεσμιών που τάσσονται για την άσκηση των ως άνω ένδικων μέσων (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, σκέψεις 35 και 36, καθώς και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 46).
- 42 Το Δικαστήριο έχει δεχθεί εξάλλου ότι η προστασία του καταναλωτή δεν είναι απόλυτη. Έχει κρίνει ιδίως ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαιτεί από τα εθνικά δικαστήρια να μην εφαρμόζουν τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες που προσδίδουν ισχύ δεδουλευμένου σε ορισμένη απόφαση, ακόμη και αν έτσι θα μπορούσε να θεραπευθεί η παράβαση διατάξεως περιλαμβανόμενης στην οδηγία 93/13, ανεξαρτήτως της φύσεώς της (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, σκέψη 37, καθώς και της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ., C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 68), υπό την επιφύλαξη, πάντως, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, ότι τηρούνται οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.
- 43 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του κανένα στοιχείο ικανό να εγείρει αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία της επίμαχης στην κύρια δίκη νομοθετικής ρύθμισης προς την αρχή αυτή. Από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο επιτρέπει στον δικαστή της εκτέλεσης να επανεξετάσει δικαστική απόφαση η οποία έχει περιβληθεί την ισχύ δεδουλευμένου, ακόμη και στην περίπτωση ενδεχόμενης παραβάσεως των εθνικών κανόνων δημοσίας τάξεως.

- 44 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα αν εθνική δικονομική διάταξη καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της θέσης της διάταξης αυτής στην όλη διαδικασία, της εξέλιξης της διαδικασίας και των ιδιαιτεροτήτων της, καθώς και, ενδεχομένως, των αρχών που αποτελούν τη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας (απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, σκέψη 53). Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η τήρηση της αρχής της αποτελεσματικότητας δεν μπορεί, εντούτοις, να βαίνει μέχρι του σημείου πλήρους επανορθώσεως των συνεπειών από την πλήρη αδράνεια του οικείου καταναλωτή (απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, σκέψη 62).
- 45 Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης ενέχει, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα που απορρέουν από την οδηγία 93/13, απαίτηση περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η οποία επιβεβαιώνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής και κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ισχύει δε, μεταξύ άλλων, ως προς τον καθορισμό των δικονομικών προϋποθέσεων των ένδικων βοηθημάτων που βασίζονται σε τέτοια δικαιώματα (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιουνίου 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 έως C-782/19, EU:C:2021:470, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, όταν δεν ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος του δυνητικά καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της οικείας συμβάσεως, δεν μπορεί να διασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων που παρέχει η οδηγία 93/13 (απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 47 Επομένως, οι σχετικοί όροι της εθνικής νομοθεσίας, στους οποίους παραπέμπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, δεν πρέπει να θίγουν την ουσία του δικαιώματος το οποίο αντλούν οι καταναλωτές από τη διάταξη αυτή και το οποίο συνίσταται στη μη δέσμευσή τους από ρήτρα θεωρούμενη ως καταχρηστική (αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ., C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 71, καθώς και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 51).
- 48 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά την έναρξη της διαδικασίας εκτέλεσης, όπως επισημάνθηκε εν μέρει στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, το αρμόδιο δικαστήριο εξέτασε αυτεπαγγέλτως το ζήτημα αν μία από τις ρήτρες της επίμαχης σύμβασης μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. Το εν λόγω δικαστήριο, έχοντας κρίνει ότι δεν ίσχυε τούτο, διέταξε την εκτέλεση χωρίς ο αυτεπάγγελτος έλεγχος τον οποίο διενήργησε να μνημονεύεται ρητώς στην απόφασή του. Από την ίδια απόφαση προκύπτει επίσης ότι, μετά τη λήξη της δεκαήμερης προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής κατά της εκτέλεσης, η οποία εκκινεί από την επίδοση της προαναφερθείσας δικαστικής αποφάσεως, ο καθού δεν έχει πια το δικαίωμα να προσβάλει την εκτέλεση, ακόμη και αν πρόκειται για λόγους που αντλούνται από τον δυνητικά καταχρηστικό χαρακτήρα ρητρών σύμβασης συναφθείσας με επαγγελματία.
- 49 Δεδομένου ότι η απόφαση με την οποία το δικαστήριο διέταξε την έναρξη της διαδικασίας εκτέλεσης ενυπόθηκης απαιτήσεως δεν περιείχε καμία αιτιολογία που να αποδεικνύει ότι διενεργήθηκε πράγματι έλεγχος της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των ρητρών βάσει των

οποίων κινήθηκε η συγκεκριμένη διαδικασία, ο καταναλωτής δεν ενημερώθηκε για την ύπαρξη ενός τέτοιου ελέγχου ούτε, έστω συνοπτικώς, για τους λόγους για τους οποίους το δικαστήριο έκρινε ότι οι επίμαχες ρήτρες δεν ήταν καταχρηστικές. Επομένως, δεν είχε τη δυνατότητα να εκτιμήσει, έχοντας πλήρη επίγνωση της κατάστασης, αν έπρεπε να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της απόφασης.

- 50 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 63 των προτάσεών του, η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών δικαιολογείται από τη φύση και τη σπουδαιότητα του δημοσίου συμφέροντος στο οποίο στηρίζεται η προστασία την οποία παρέχει η οδηγία 93/13 στους καταναλωτές. Πλην όμως, ο αποτελεσματικός έλεγχος της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών, όπως απαιτείται από την οδηγία 93/13, δεν μπορεί να διασφαλιστεί αν αποκτούν ισχύ δεδικασμένου και οι δικαστικές αποφάσεις από τις οποίες δεν προκύπτει η διενέργεια τέτοιου ελέγχου.
- 51 Αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ως άνω προστασία θα διασφαλιζόταν εάν, στην περίπτωση που εκτίθεται στις σκέψεις 49 και 50 της παρούσας αποφάσεως, το εθνικό δικαστήριο ανέφερε ρητώς, στην απόφαση με την οποία επέτρεψε την εκτέλεση για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, ότι προέβη σε αυτεπάγγελτη εξέταση της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των ρητρών του τίτλου βάσει του οποίου κινήθηκε η διαδικασία εκτέλεσης, ότι από την εξέταση αυτή, η οποία πρέπει να αιτιολογείται τουλάχιστον συνοπτικώς, δεν προέκυψε η ύπαρξη καταχρηστικής ρήτρας και ότι, εφόσον δεν ασκηθεί ανακοπή εντός της προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο προθεσμίας, ο καταναλωτής δεν θα έχει πλέον το δικαίωμα να επικαλεστεί την τυχόν καταχρηστικότητα των συγκεκριμένων ρητρών.
- 52 Προκύπτει συνεπώς ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία, λόγω των αποτελεσμάτων του δεδικασμένου και της παρέλευσης της προθεσμίας ασκήσεως ανακοπής, δεν επιτρέπει ούτε στον δικαστή να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως ούτε στον καταναλωτή, μετά τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής, να επικαλεστεί την καταχρηστικότητα των εν λόγω ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης ή στο πλαίσιο επακόλουθης διαγνωστικής δίκης, στην περίπτωση που οι επίμαχες ρήτρες έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυτεπάγγελτης εξέτασης της ενδεχόμενης καταχρηστικότητάς τους από τον δικαστή κατά την κίνηση της διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, αλλά η δικαστική απόφαση η οποία επέτρεψε την εκτέλεση για την ικανοποίηση της ενυπόθηκης απαιτήσεως δεν περιέχει καμία αιτιολογία, έστω και συνοπτική, από την οποία να προκύπτει ότι διενεργήθηκε πράγματι η εξέταση αυτή ούτε αναφέρει ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη ο δικαστής κατόπιν της εν λόγω εξέτασης δεν θα μπορεί πλέον να προσβληθεί εφόσον δεν ασκηθεί ανακοπή εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.

Επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

- 53 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να εξετάσει, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στην περίπτωση που η ενυπόθηκη απαίτηση έχει ασκηθεί, το ενυπόθηκο ακίνητο έχει πωληθεί και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της επίμαχης σύμβασης έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτο.

- 54 Υπενθυμίζεται ότι, στη σκέψη 50 της αποφάσεως της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945), το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 δεν έχουν εφαρμογή σε διαδικασία η οποία κινήθηκε από τον υπερθεματιστή που απέκτησε την κυριότητα ακινήτου κατόπιν διαδικασίας εξωδικαστικής εκτελέσεως απαιτήσεως ασφαλιζόμενης με υποθήκη παρασχεθείσα από τον καταναλωτή προς τον επαγγελματία πιστωτή και η οποία σκοπεύει στην προστασία εμπράγματων δικαιωμάτων που νομίμως απέκτησε ο υπερθεματιστής, στο μέτρο που, αφενός, η διαδικασία αυτή είναι ανεξάρτητη της έννομης σχέσης που συνδέει τον επαγγελματία πιστωτή με τον καταναλωτή και, αφετέρου, η διαδικασία εκτελέσεως της ενυπόθηκης απαιτήσεως ολοκληρώθηκε, το ακίνητο πωλήθηκε και τα σχετικά με αυτό εμπράγματα δικαιώματα μεταβιβάστηκαν χωρίς ο καταναλωτής να κάνει χρήση των ένδικων βοηθημάτων που προβλέπονται στο πλαίσιο αυτό. Το Δικαστήριο τόνισε ιδίως, στη σκέψη 44 της αποφάσεως, ότι η επίμαχη διαφορά δεν αφορούσε την εκτέλεση της ενυπόθηκης απαιτήσεως και δεν απέρρεε από τη σύμβαση ενυπόθηκου δανείου.
- 55 Αντιθέτως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 71 των προτάσεών του, η υπό κρίση υπόθεση εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως στηριζόμενης στην υφιστάμενη έννομη σχέση μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία πιστωτή οι οποίοι συνήψαν σύμβαση ενυπόθηκου δανείου.
- 56 Όπως προκύπτει από την απάντηση που δόθηκε στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, όταν, στο πλαίσιο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως και μετά από αυτεπάγγελτη εξέταση από δικαστή της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των ρητρών του τίτλου στον οποίο στηρίχθηκε η κίνηση της διαδικασίας εκτέλεσης, έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση η οποία επιτρέπει την εκτέλεση αλλά δεν παρέχει αιτιολογία, έστω και συνοπτική, από την οποία να προκύπτει ότι διενεργήθηκε πράγματι η εξέταση αυτή ούτε αναφέρει ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη κατόπιν της εν λόγω εξέτασης ο δικαστής δεν μπορεί πλέον να προσβληθεί λόγω του ότι δεν ασκήθηκε ανακοπή εντός της προβλεπόμενης προς τούτο προθεσμίας, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον καταναλωτή ούτε το δεδικασμένο ούτε τυχόν απώλεια δικαιώματος, προκειμένου να μην τύχει της προστασίας έναντι των καταχρηστικών ρητρών, η οποία προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, και από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, κατά τα τελευταία στάδια της διαδικασίας εκτελέσεως, όπως είναι η αίτηση καταβολής στο τραπεζικό ίδρυμα των τόκων που οφείλονται λόγω της μη εκπλήρωσης από τον καταναλωτή της επίμαχης σύμβασης ενυπόθηκου δανείου ή μια επακόλουθη διαγνωστική δίκη.
- 57 Τούτου δοθέντος, σε περίπτωση όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, όπου η διαδικασία εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως έχει περατωθεί και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτο, ο δικαστής, είτε ενεργεί αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, δεν μπορεί πλέον να προβεί σε εξέταση της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας συμβατικών ρητρών η οποία θα συνεπαγόταν την ακύρωση των πράξεων μεταβίβασης της κυριότητας και να διακυβεύσει την ασφάλεια δικαίου ως προς την ήδη πραγματοποιηθείσα μεταβίβαση της κυριότητας προς τρίτο.
- 58 Εντούτοις, σε μια τέτοια περίπτωση, ο καταναλωτής πρέπει να είναι σε θέση, συμφώνως προς το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, να επικαλεστεί στο πλαίσιο μεταγενέστερης αυτοτελούς διαδικασίας την καταχρηστικότητα των ρητρών της σύμβασης ενυπόθηκου δανείου,

προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικά και πλήρως τα δικαιώματα τα οποία αντλεί από την ως άνω οδηγία, ούτως ώστε να επιτύχει την αποκατάσταση της οικονομικής ζημίας που προκλήθηκε από την εφαρμογή των εν λόγω ρητρών.

- 59 Κατά συνέπεια, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να εξετάσει, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στην περίπτωση που η ενυπόθηκη απαίτηση έχει ασκηθεί, το ενυπόθηκο ακίνητο έχει πωληθεί και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της επίμαχης σύμβασης έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτο, υπό την προϋπόθεση ότι ο καταναλωτής του οποίου το ακίνητο αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας προκειμένου να τύχει, βάσει της οδηγίας, επανορθώσεως των οικονομικών συνεπειών της εφαρμογής καταχρηστικών ρητρών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 60 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία, λόγω των αποτελεσμάτων του δεδικασμένου και της παρέλευσης της προθεσμίας ασκήσεως ανακοπής, δεν επιτρέπει ούτε στον δικαστή να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως ούτε στον καταναλωτή, μετά τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής, να επικαλεστεί την καταχρηστικότητα των εν λόγω ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης ή στο πλαίσιο επακόλουθης διαγνωστικής δίκης, στην περίπτωση που οι επίμαχες ρήτρες έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυτεπάγγελτης εξέτασης της ενδεχόμενης καταχρηστικότητάς τους από τον δικαστή κατά την κίνηση της διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως, αλλά η δικαστική απόφαση η οποία επέτρεψε την εκτέλεση για την ικανοποίηση της ενυπόθηκης απαιτήσεως δεν περιέχει καμία αιτιολογία, έστω και συνοπτική, από την οποία να προκύπτει ότι διενεργήθηκε πράγματι η εξέταση αυτή ούτε αναφέρει ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη ο δικαστής κατόπιν της εν λόγω εξέτασης δεν θα μπορεί πλέον να προσβληθεί εφόσον δεν ασκηθεί ανακοπή εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.
- 2) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7 παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να εξετάσει, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στην περίπτωση που η ενυπόθηκη απαίτηση έχει ασκηθεί, το ενυπόθηκο ακίνητο έχει πωληθεί και τα

δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της επίμαχης σύμβασης έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτο, υπό την προϋπόθεση ότι ο καταναλωτής του οποίου το ακίνητο αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας εκτέλεσης για την ικανοποίηση ενυπόθηκης απαιτήσεως μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας προκειμένου να τύχει, βάσει της οδηγίας, επανορθώσεως των οικονομικών συνεπειών της εφαρμογής καταχρηστικών ρητρών.

(υπογραφές)